

Trafiknämnden

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum
2012-05-24Identitet
1203-0050

Handläggare:
Niklas Personne
08-686 3646

Yttrande över motion 2012:1 om effektivt användande och sparsamhet med skattebetalarnas pengar

Inledning

Helene Hellmark Knutsson m.fl. (S), (HK) har lämnat motion 2012:1 om effektivt användande och sparsamhet med skattebetalarnas pengar till bl.a. Trafiknämnden (TN) för yttrande.

Enligt motionen slösas skattepengarna i landstinget bort på överdimensionerad byråkrati, dyra konsulter, dålig kvalitetskontroll och uselt genomförda upphandlingar. Utvecklingen måste brytas så att skattebetalarna får ut mer och bättre kollektivtrafik för sina skattekronor.

Effektivisera all landstingsverksamhet för att få ut mer kvalitet för skattebetalarnas pengar

Enligt HK måste ett mer målmedvetet arbete startas för att effektivisera landstingsverksamheten i syfte att få ut mer kvalitet för skattebetalarnas pengar. Genom smartare arbetsformer, bättre styrsystem, stärkt upphandlingskompetens och bättre ledarskap finns stor potential till förbättrad effektivitet inom bl.a. kollektivtrafiken.

Landstingsrevisorerna har uppmärksammat stora brister i styrning och intern kontroll, som tagit sig uttryck i omfattande ekonomiska avvikelser och bristande kontroll. Den ekonomiska styrningen och interna kontrollen har år försämrats 2011 då flera tidigare rekommendationer inte genomförts och nya iakttagelser har påverkat bedömningen negativt. Sammantaget finns ett anmärkningsvärt stort underskott i AB Storstockholms lokaltrafik (SL) de två senaste åren.

TN:s svar:

Den 1 maj 2011 genomförde SL en stor omorganisation, som hade föregåtts av en omfattande översyn av hela verksamheten, Översyn SL. Målen med översynen är tre centrala utvecklingsområden:

- Tydliggöra styrningen
- Utveckla ledarskapet
- Effektivisera arbetssättet

Under 2011 lämnade 115 medarbetare SL som ett led i översynsprojektet. Under hösten 2011 hade SL 80 vakanser. Idag är antalet vakanser nere i 45 och arbete pågår för att fylla dessa. Den höga vakansgraden har av naturliga skäl påverkat verksamheten negativt. De täta vd-byten som SL haft under de senaste åren har varit en orsak till att kontinuitet och uppföljning vad avser tidigare revisorssynpunkter brustit.

I december 2011 fattade SL:s styrelse beslut om internkontrollplanen för 2012 i syfte att förebygga och hantera identifierade risker i verksamheten.

Rutin för Riskhantering och Internkontrollplan utgör ett av SL:s styrande dokument. Rutinen beskriver den metod som SL utvecklat för att göra verksamhetsövergripande riskanalys. En riskkartläggning enligt metoden för värdering av risker har genomförts. Metoden bygger på den så kallade COSO-modellen som används av Landstingsstyrelsens förvaltning. De risker som av företagsledningen fått högst riskvärde har sammanställts i Internkontrollplanen. Med utgångspunkt från internkontrollplanen hanteras riskerna löpande under året genom vd-uppdrag i verksamhetsplanen och dess månatliga uppföljning i ledningsrapporteringen. Uppföljning och rapportering till styrelse/trafiknämnd görs i samband med årsbokslut.

Från den 1 maj 2011 infördes en ny månatlig ledningsrapportering omfattande statusrapportering av projekt och vd-uppdrag i dimensionerna tid- kvalitet- ekonomi, trafikavtalens ekonomi, verksamhetstal, ekonomiskt utfall-analys, investerings-uppföljning, måltal/nyckeltal. Under 2012 har SL:s vd beslutat om en särskild uppföljning gällande revisorernas rekommendationer. Ansvarig avdelningschef presenterar vad som ska göras för att respektive rekommendation ska genomföras och när det beräknas vara klart. Uppföljning sker månadsvis.

Alla stora projekt går igenom under en heldag med vd. Då deltar projektsponsorer, projektledare, chefen för avdelningen projekt och upphandling samt chefen för verksamhetsstyrning och ekonomi. Projektmodulen i det nya affärssystemet (Agresso) som implementerades i maj 2011 ligger till grund för den finansiella delen av rapporten.

Underskotten de senaste två åren, i ett femårsperspektiv, visar att SL redovisat både positiva och negativa resultat. Beloppen är inte heller anmärkningsvärt stora. I relation till nettoomsättningen är resultateffekten begränsad, -3,7 % år 2010 och -1,3 % år 2011.

	<u>Resultat</u>
År 2007	+320 mkr
År 2008	+282 mkr
År 2009	+414 mkr
År 2010	-420 mkr
År 2011	-156 mkr

Produktiviteten inom kollektivtrafiken sjunker

Enligt HK har ökade kostnader inte gett motsvarande ökning i form av fler betalande resenärer. Det krävs en ordentlig genomgång av den interna kontrollen och styrningen inom trafikverksamheten. Det handlar om att klara miljömålen och därmed ett gott liv även för kommande generationer.

TN:s svar:

Ökade kostnader de senaste åren omfattar bl.a. helårseffekter av beslutade trafikutökningar, indexering av trafikavtal samt kostnader till följd av satsningar för att nå SL:s och SLL:s fastställda mål avseende tillgänglighet och miljö enligt Miljösteg 5. Antal bussar som drivs med förnybart drivmedel utökas successivt i enlighet med SLL:s mål. I enlighet med miljömålet ska minst hälften av bussarna i SL-trafiken drivas med förnybara drivmedel år 2011. Resultatet 2011 är 58 procent. Andelen förnybar busstrafik har ökat kraftigt 2011 jämfört med tidigare år.

Kostnader för Trygghetspaketet i samband med SL:s översyn har också belastat resultatet 2011.

Landstingsrevisorernas granskningsrapport beskriver att det råder osäkerhet i avstämningen av kostnaderna för levererad trafik. Den auktoriserade revisorn konstaterar att det i arbetsbeskrivningar saknas utförliga kontrollmoment för uppföljning av trafikavtal. Kontrollerna är nödvändiga för att SL ska kunna säkra att det som bolaget betalar för stämmer med avtalen och den erhållna tjänsten. Ett arbete med att uppdatera befintliga arbetsbeskrivningar påbörjades under 2011 och slutförs 2012. Ny teknik i kombination med nya avtalsformer kommer också att bidra till en bättre uppföljning.

När det gäller SL:s arbete med att säkra en väl fungerande systematisk uppföljning av avtal och affärsrelationer ger den nya trafikslagsindelade förvaltningsorganisationen med ett tydligt affärsfokus betydligt bättre förutsättningar. Det pågår ett intensivt arbete med frågor avseende både systematik och kompetens. Rutiner och arbetsbeskrivningar avseende uppföljningen av trafikavtalens ekonomi och kvalitet har nu uppdaterats och för närvarande säkerställs att den praktiska tillämpningen av dessa dokument i detalj. I september 2011 genomfördes ett stort samverkansmöte med SL:s trafikoperatörer, vilket har lett till samsyn på förutsättningarna för en väl fungerande professionell dialog på olika nivåer. Fortlöpande strategiska årsmöten mellan SL och ledningarna för alla trafikoperatörer införs.

En effekt vi ser av SL:s ökade affärsfokus är att vi lättare fångar upp affärsmässiga frågor och också sätter större press på SL:s leverantörer att leverera helt avtalsenligt.

Motionens förslag till landstingsfullmäktiges beslut

HK föreslår landstingsfullmäktige besluta

- att uppdra till landstingsstyrelsen att tillsammans med TN förstärka den interna kontrollen och ekonomiska styrningen inom trafikverksamheten enligt de rekommendationer som lämnats av landstingets revisorer
- att uppdra till landstingsstyrelsen att minska de administrativa kostnaderna i samtliga bolag och förvaltningar samt löpande återrapportera arbetets fortskridande till landstingsfullmäktige

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta

- att översända förvaltningschefens förslag till yttrande till Landstingsstyrelsens förvaltning, samt
- att förklara paragrafen omedelbart justerad

Anders Lindström
Förvaltningschef

Niklas Personne
CFO/Avdelningschef
Verksamhetsstyrning och Ekonomi

Bilaga

Motion 2012:1 av Helene Hellmark Knutsson m.fl. (S) om effektivt användande och sparsamhet med skattebetalarnas pengar

MOTION
2012-02-09

Rotel I

2012:1

Motion av Helene Hellmark Knutsson m.fl. om effektivt användande och sparsamhet med skattebetalarnas pengar

Idag ser vi hur skattepengarna i landstinget slösas bort på en överdimensionerad byråkrati, dyra konsulter, dålig kvalitetskontroll och uselet genomförda upphandlingar. Dessutom har förekommit i vårt landsting att skattebetalarnas egendom sålts till kraftigt underpris utan konkurrens. Denna utveckling måste brytas, så att skattebetalarna får ut mer och bättre vård och kollektivtrafik för sina skatte kronor.

Varje bortslösad skatte krona är oacceptabel och i praktiken en stöld från folket. Landstingets pengar måste gå till ökad kvalitet i sjukvården och kollektivtrafiken. Socialdemokraterna anser att vi aldrig ska ta ut mer skatt än vad som krävs för att klara en jämlik, generell välfärd av högsta kvalitet. Det är hög tid för tydliga politiska politik för att öka effektiviteten i både sjukvården och kollektivtrafiken, minskar landstingets administrativa kostnader och sätter stopp för såväl fusk som privat rofferi på skattebetalarnas bekostnad.

Ett mer målmedvetet arbete måste startas för att effektivisera all landstingsverksamhet i syfte att få ut mer kvalitet för skattebetalarnas pengar. Genom smartare arbetsformer, bättre styrsystem, stärkt upphandlingskompetens och bättre ledarskap finns en stor potential till förbättrad effektivitet inom såväl hälso- och sjukvården som inom kollektivtrafiken.

Inom trafikverksamheten slösas idag avsevärda belopp bort av skattebetalarnas pengar. Inom till exempel projektet Spårväg City, samlad upprustning Roslagsbanan, trygghetsprojektet och SL-access har uppmärksammas stora brister i styrning och intern kontroll, vilka utförligt granskats och kritiserats av landstingets revisorer. Bristerna har bl.a. tagit sig uttryck i omfattande ekonomiska avvikelser och bristande kontroll. Enlig en preliminär bedömning bedömer revisorerna att den interna styrningen och kontrollen försämrats ytterligare under 2011 då flera tidigare rekommendationer inte genomförts och nya iakttagelser snarare har påverkat bedömningen negativt. Sammantaget finns ett anmärkningsvärt stort underskott i AB SL de två senaste åren.

Det är så illa att produktiviteten inom kollektivtrafiken sjunker. Skattebetalarna får alltså ut allt mindre för insatta skattepengar i kollektivtrafiken. SL:s produktivitet minskar oavsett om man mäter i fasta priser, löpande priser och helt oberoende av om man mäter i produktionskostnad per personkilometer (d.v.s. antalet resenärer per sträcka) eller sittplatskilometer (d.v.s. antalet sittplatser per sträcka). För 2010 innebar

det ett produktivetsfall med upp till 7,6 procent mätt i fasta priser per sittplatskilometer. Även mätt som nettokostnad per personkilometer, där hänsyn tas till ökade biljettintäkter, så minskar produktiviteten. Jämfört med 2009 har nettokostnaden per personkilometer ökat.

Detta betyder att ökade kostnader inte har gett motsvarande ökning i form av fler betalande resenärer. Pengar satsas helt enkelt inte där de gör mest nytta. För att vända utvecklingen krävs en ordentlig genomgång av den interna kontrollen och styrningen inom trafikverksamheten. För att klara den nödvändiga utbyggnaden av kollektivtrafiken och öka andelen resenärer som åker kollektivt, är det oerhört centralt att varje krona i kollektivtrafiken satsas så att den gör största möjliga nytta. Det handlar om klara miljömålen och därmed ett gott liv även för kommande generationer.

Inom sjukvården finns stora ekonomiska effektivitetsvinster att hämta. Även här handlar det om att möta de växande behov som följer av demografiska skäl och för att se till att alla kan ges den bästa vården och ta del av de medicinska landvinningar som sker i allt snabbare takt.

För att öka effektiviteten i vården är ersättningssystemens utformning centrala. Socialdemokraterna tar därför ställning för en tydlig och långsiktig inriktning för att utveckla ersättningssystemen till vårdgivarna. Landstinget måste i fortsättningen successivt övergå till att betala för kvalitet och resultat och inte för produktion eller kostnader. Budgetsystemet måste ses över i grunden. Budgeten skall gå från att vara en detaljerad önskelista till att bestå av tidsatta mål med uppföljning.

Det betyder att landstinget steg för steg bör övergå till ett system med ersättning utifrån hela diagnoser. På så sätt fångas alla ingående delar av en behandling upp, till exempel; kirurgi, strålning, labb, röntgen läkemedel och rehabilitering.

Denna förnyelse av hälso- och sjukvården behöver involvera centrala aktörer i och utanför sjukvården som har både kunskaper att bidra med och ansvar för att öka effektiviteten i vården. Socialdemokraterna förslår att en *Effektivitetskommission* för sjukvården tillsätts med deltagande av profession, experter från akademien, representanter från läkemedelsindustrin, men också andra breda kompetenser inom näringsliv, fackföreningar, patientföreningar och förvaltning samt representanter från såväl den politiska majoriteten som oppositionen. Kommissionen kan med fördel innehålla utländsk expertis.

Även administrationen inom landstingets måste ses över och reduceras kraftigt. Landstingsstyrelsen borde få i uppdrag att inom ramen för sitt uppsiktsansvar initiera och följa att administrativa besparingar görs inom samtliga, bolag och nämnder.

Med anledning av ovanstående föreslår vi landstingsfullmäktige besluta

att tillsätta en *Effektivitetskommission* för sjukvården med deltagande av kvalificerade ledamöter med stor erfarenhet av hälso- och sjukvården och/eller goda kunskaper hur komplexa organisationer kan öka sin produktivitet

att starta ett arbete med att långsiktigt utveckla hälso- och sjukvårdens ersättningssystemen och sträva efter att övergå successivt till ersättning utifrån hela diagnoser och vårdens faktiska resultat

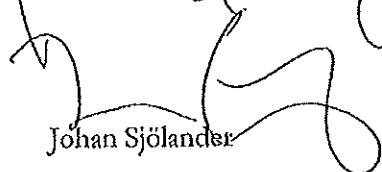
att uppdra till landstingsstyrelsen att tillsammans med Trafiknämnden förstärka den interna kontrollen och ekonomiska styrningen inom trafikverksamheten, enligt de rekommendationer som lämnats av landstingets revisorer

att uppdra till landstingsstyrelsen att minska de administrativa kostnaderna i samtliga bolag och förvaltningar samt löpande återrapportera arbetets fortskridande till landstingsfullmäktige.

Stockholm den 9 februari 2011

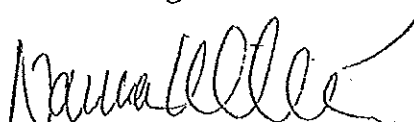

Helene Hellmark Knutsson

Erika Ullberg

Johan Sjölander

Dag Larsson

Lars Dahlberg

Nanna Wikholm